

Sygn. akt V Ca 1282/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny-Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Aleksandra Łączyńska-Mendakiewicz
Sędziowie:	SSO Zbigniew Podedworny SSR del. Monika Odzimkowska (spr.)
Protokolant:	Urszula Widulińska

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Centrum (...) S.A. w W.

przeciwko J. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego (...) w Warszawie

z dnia 24 maja 2011 r., sygn. akt II C 278/09

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że: oddala powództwo w całości i zasądza od Centrum (...) S.A. w W. na rzecz J. R. kwotę (...) (dwa tysiące czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- zasądza od Centrum (...) S.A. w W. na rzecz J. R. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 1282/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 lipca 2012 roku

Powódka Centrum (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w pozwie wniesionym w dniu 1 września 2008 roku wniosła o zasądzenie od pozwanej J. R. kwoty 33.211,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż w dniu 9 lutego 1999 roku nabyła od firmy (...) w W. maszynę offsetową marki R. (...) o numerze fabrycznym (...), a następnie w dniu 25 lutego 1999 roku zawarła z pozwaną J. R. umowę leasingu operacyjnego nr (...), na podstawie której zobowiązała się udostępnić pozwanej do odpłatnego używania na okres do dnia 28 lutego 2002 roku powyższą maszynę offsetową, natomiast pozwana zobowiązała się do uiszczenia opłat leasingowych. Pomimo upływu terminu na jaki wskazana maszyna została oddana do używania przez pozwaną, nie została ona zwrócona powodowi. Pozwana nie nabyła w tym czasie własności tej maszyny oraz nie uzyskała żadnego innego prawa, które umożliwiłoby jej skuteczne wobec powoda uprawnienie do dalszego korzystania z tej maszyny. Pomiędzy powódką a (...) Bankiem S.A. zaistniał spór dotyczący kwestii ustalenia podmiotu będącego wierzycielem wszelkich należności wynikających bądź będących w związku z umową leasingu z dnia 25 lutego 1999 roku jak również podmiotu, który jest właścicielem przedmiotu leasingu. Wskazany spór został rozstrzygnięty przez powoda oraz (...) Bank S.A. w drodze ugody, która stwierdzała, iż wierzycielem oraz właścicielem jest powódka. Powódka przedstawiła pozwanej - w piśmie z dnia 22 kwietnia 2005 roku - propozycję podpisania aneksu do umowy leasingu i uporządkowania w ten sposób wzajemnych stosunków, wzywając jednocześnie pozwaną do zapłaty przysługującej powódce należności oraz do zwrotu przedmiotu leasingu. Pomimo tego wezwania pozwana nie dokonała zapłaty na rzecz powoda oraz nie zwróciła jej przedmiotu leasingu. W tym stanie rzeczy, zdaniem powódki, przysługuje jej zgodnie z art. 225 k.c. roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy przez pozwaną, która od dnia 1 marca 2002 roku do chwili obecnej jako posiadaczka w złej wierze bezumownie użytkuje przedmiot stanowiący własność powódki. Wysokość tego wynagrodzenia winna odpowiadać kwocie, którą posiadacz musiałby zapłacić właścicielowi, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Powódka wezwała pozwaną - pismem z dnia 24 czerwca 2008 roku do zapłaty kwoty 33.211,20 zł stanowiącej równowartość należności jaką powódka uzyskałaby w razie zawarcia kolejnej umowy leasingu operacyjnego na okres od dnia 1 marca 2002 roku do dnia 11 kwietnia 2008 roku, tj. przez okres, przez jaki pozwana bezumownie użytkowała przedmiot umowy leasingu.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy uwzględnił powyższe powództwo w całości.

Pozwana J. R. zaskarżyła powyższy nakaz zapłaty w całości, wnosząc sprzeciw w piśmie procesowym z dnia 23 października 2008 roku. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej czynnej powódki, wskazując, iż nie jest ona właścicielem przedmiotu leasingu, stąd też nie może dochodzić roszczenia o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z rzeczy przewidzianego w art. 225 k.c. Pozwana podniosła również zarzut powagi rzeczy osądzonej wskazując, iż roszczenie którego powódka dochodzi w niniejszej sprawie było objęte przedmiotem rozpoznania tego samego Sądu w sprawie o sygn. akt VIII GC 1975/06, zakończonej prawomocnym wyrokiem z dnia 20 lipca 2007 roku. Należność dochodzona przez powoda nie istnieje, zaś powódka kierując przeciwko pozwanej swoje roszczenia opiera je na zdarzeniach, za powstanie których sama ponosi odpowiedzialność. Ponadto zasadność roszczenia powódki o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy wyłącza dobra wiara pozwanej, dodatkowo roszczenie dochodzone pozwem jest niewspółmierne do wartości przedmiotu leasingu.

Powódka odnosząc się do zarzutów podniesionych przez pozwaną wskazała, iż na skutek odstąpienia przez nią od umów zawartych z (...) Bankiem S.A. dotyczących udzielonych kredytów oraz umów przelewów i przewłaszczenia przedmiotów leasingu, przez cały okres objęty pozwem pozostawała właścicielką przedmiotowej maszyny. W toku postępowania w sprawie o sygn. akt VIII GC 1975/06 powódka dochodziła od pozwanej należności z tytułu rozliczenia umowy leasingu, co wyłącza tożsamość roszczeń.

Sąd Rejonowy (...) w Warszawie wyrokiem wydanym w dniu 24 maja 2011 roku:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 19.988,13 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 września 2008 roku do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.417,20 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;
4. nakazał zwrócić powódce ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego (...) w Warszawie kwotę 1.430 zł tytułem nadpłaconej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego wpłaconej w dniu 23 lutego 2010 roku i zaksięgowanej pod poz. (...)

Sąd Rejonowy ustalił:

W dniu 25 lutego 1999 roku powódka - Centrum (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zawarła z pozwaną J. R. umowę leasingu operacyjnego nr (...), na podstawie której oddała pozwanej w używanie na okres od dnia podpisania umowy do dnia 28 lutego 2002 roku maszynę offsetową (...). Pozwana wypełniła wszystkie obowiązki wynikające z tej umowy. Po zakończeniu umowy pozwana nie zwróciła powódce maszyny offsetowej, zaś powódka nie domagała się od pozwanej jej zwrotu do dnia 2 kwietnia 2005 roku. Od dnia zakończenia umowy leasingu do dnia 10 stycznia 2008 roku, kiedy to strony zawarły ugodę sądową, na mocy której pozwana nabyła własność przedmiotowej maszyny, pozwana była w posiadaniu przedmiotu leasingu i bezumownie z niej korzystała. Wysokość opłaty za bezumowne korzystanie przez pozwaną z maszyny offsetowej objętej umową leasingu z dnia 25 lutego 1999 roku Sąd Rejonowy ustalił, na podstawie opinii biegłego, na kwotę 19.988,13 zł.

Sąd Rejonowy zważył:

W sprawie o sygn. akt VIII GC 1975/06 powódka dochodziła od pozwanej należności z tytułu umowy leasingu, natomiast w niniejszej sprawie dochodzi należności z tytułu bezumownego korzystania przez pozwaną z przedmiotu leasingu, dlatego nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. W niniejszej sprawie bezspornym było, iż pozwana była w posiadaniu maszyny offsetowej, którą wcześniej władała na podstawie umowy leasingu, a której nie zwróciła powódce po zakończeniu tej umowy. W świetle przepisów art. 224 k.c. i art. 225 k.c. pozwana była samoistną posiadaczką wskazanego przedmiotu w złej wierze, gdyż od początku wiedziała, że z chwilą zakończenia umowy leasingu nie przysługiwało jej prawo do władania nim. Powódce przysługiwało więc roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z jej własności w wysokości ustalonej w opinii biegłego - 19.988,13 zł. Stąd Sąd Rejonowy orzekł jak w pkt. 1 i 2 wyroku. Rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych Sąd Rejonowy oparł na przepisie art. 481 k.c. wskazując, iż pozwana została wezwana przez powoda do zapłaty dochodzonej przez niego należności pismem z dnia 27 czerwca 2008 roku, przy czym termin zapłaty został wyznaczony na dzień 15 lipca 2008 roku, co skutkowało tym, że należność stała się wymagalna z dniem 16 lipca 2008 roku. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

I. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 379 pkt 3 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji kiedy powództwo w części w jakiej odnosiło się do roszczenia o zapłatę odszkodowania za bezumowne korzystanie z przedmiotu leasingu za okres od marca 2002 roku do listopada 2005 roku, było już prawomocnie osądzone wyrokiem Sądu Rejonowego wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GC 1975/06 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego wydanym w sprawie o sygn. akt XXIII GA 667/07;

-art. 328 § 2 k.p.c. polegające na wadliwym sporządzeniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku, poprzez: brak uzasadnienia przyczyn, dla których dowody z dokumentów zgłoszone w sprzeciwie od nakazu zapłaty, nie świadczą o tym, że roszczenie o zapłatę odszkodowania za bezumowne korzystanie w okresie od marca 2002 roku do listopada 2005 roku z przedmiotu leasingu było już prawomocnie osądzone; brak oceny dowodów zgromadzonych w aktach sprawy; brak wskazania, w oparciu o jakie konkretnie dowody Sąd Rejonowy ustalił w sprawie stan faktyczny; sumaryczne powołanie bliżej nieskonkretyzowanych dowodów, czego konsekwencją jest brak możliwości ustalenia w oparciu o jakie dowody zostały ustalone okoliczności faktyczne sprawy; brak wykazania podstaw, w oparciu o które Sąd nie dał wiary i nie uwzględnił argumentów pozwanej zawartych w zastrzeżeniach do sporządzonej opinii; brak

wskazania konkretnych i przekonujących argumentów, dla których Sąd Rejonowy uwzględnił niczym nie poparte stanowisko biegłego, iż odszkodowanie za bezumowne korzystanie z przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu powinno być liczone tak jak wynagrodzenie za korzystanie z tego przedmiotu w okresie trwania umowy leasingu; brak wskazania podstaw twierdzenia, zgodnie z którym w ocenie Sądu Rejonowego pozwana od początku wiedziała, że z chwilą zakończenia umowy leasingu nie przysługuje jej prawo władania rzeczą;

- art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c., poprzez nie rozstrzygnięcie o wnioskach dowodowych z dokumentów, jakie zawarte zostały w sprzeciwie od nakazu zapłaty;

- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w następstwie braku wszechstronnego rozważenia całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – co doprowadziło do bezpodstawnego przyjęcia, że w niniejszej sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, zaś odszkodowanie za bezumowne korzystanie powinno być liczone tak jak należność z tytułu umowy leasingu;

- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w następstwie przyjęcia za miarodajną i prawidłową opinię biegłego E. G. do dokonywania na jej podstawie ustaleń faktycznych w sprawie, w sytuacji kiedy opinia ta jest błędna, nielogiczna oraz nieuzasadniona, gdyż biegły nie wykazał dłaczego odszkodowanie za bezumowne korzystanie z rzeczy powinno być liczone tak jak rozliczenie umowy leasingu;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 454 § 1 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c. w zw. z § 7 ust. 2 umowy leasingu, poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji kiedy w okolicznościach niniejszej sprawy powód winien był odebrać przedmiot leasingu od pozwanej, co oznacza że jeżeli powód nie podjął jakichkolwiek czynności faktycznych celem realizacji tego obowiązku, to brak jest podstaw aby obciążyć z tego tytułu pozwaną odszkodowaniem za bezumowne korzystanie z rzeczy;

- art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c., poprzez ich zastosowanie, w sytuacji kiedy pozwana nie była posiadaczem w złej wierze;

III. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, poprzez błędne uznanie, iż:

- w niniejszej sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej w zakresie roszczenia o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z rzeczy za okres od marca 2002 roku do listopada 2005 roku;

- pozwana była posiadaczką rzeczy w złej wierze.

Mając na uwadze powyższe zarzuty pozwana wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, odrzucenie pozwu i zniesienie postępowania w części w jakiej powód dochodzi roszczenia za bezumowne korzystanie z rzeczy za okres od marca 2002 roku do listopada 2005 roku, a w pozostałej części oddalenie powództwa, względnie o:

2. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości, względnie o:

3. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego jej rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługuje na uwzględnienie.

Zarzuty apelacji sprowadzają się w istocie do:

- naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 kpc przez jego niezastosowanie i nie odrzucenie pozwu w części;

- naruszenie przepisów procedury (328 § 2 kpc) przy sporządzaniu uzasadnienia wyroku prowadzące do braku możliwości jego kontroli instancyjnej;

- naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez nie wyjaśnienie dlaczego ustalenia co do wysokości wynagrodzenia Sąd oparł na opinii biegłego, pomimo zgłoszonych do niej zarzutów;

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 454 § 1 w zw. 354 § 2 kc przez przyjęcie, iż po zakończeniu umowy leasingu spoczywał na pozwanej obowiązek zwrotu jej przedmiotu bez wezwania przez powódkę, a przez to naruszenie art. 224 i 225 kc przez ich zastosowanie i przyjęcie, że pozwana po zakończeniu umowy leasingu była posiadaczką jej przedmiotu w złej wierze.

Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 199 § 2 kpc. W sprawie sygn. akt VIII Gc 1975/06 przedmiotem rozstrzygnięcia było roszczenie wekslowe, które co do zasady ma charakter abstrakcyjny. Wprawdzie jak wynika z uzasadnienia wyroku wydanego w w/w sprawie powódka wykazywała wobec zarzutów pozwanej zgodność wypełnienia weksla in blanco z deklaracją wekslową i umową leasingu, to jednak sąd powództwo oddalił ustalając, że nie przysługują leasynodawcy żadne roszczenia z umowy leasingu na które mógłby być wypełniony weksel. Jednocześnie sąd jednoznacznie stwierdził, że weksel zabezpieczający roszczenia z umowy leasingu nie mógł być wypełniony na kwotę odpowiadającą odszkodowaniu za bezumowne korzystanie. W związku z tym przedmiotem oceny Sądu i jego rozstrzygnięcia w sprawie VIII Gc 1975/06 nie była zasadność roszczenia o zapłatę za bezumowne korzystanie z przedmiotu leasingu po dacie jej wygaśnięcia (akapit 3 str. 14 uzasadnienia - k. 209 akt VIII Gc 1975/06). Podkreślić należy, że o granicach powagi rzeczy osądzonej decydują ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd, a stanowiące podstawę rozstrzygnięcia. W tym wypadku taka tożsamość nie zachodziła. Przedmiotem oceny Sądu w sprawie gospodarczej była bowiem zgodność wypełnienia weksla z łączącą strony umową leasingu.

Po części podzielić należy zarzut wadliwości sporządzenia uzasadnienia. Sąd Rejonowy nie dokonał pełnej i wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Nie przedstawił też w sposób wyczerpujący argumentów dla których oparł się na jednych dowodach, a innym odmówił wiary. Uchybienia te jednak nie uniemożliwiły kontroli instancyjnej orzeczenia i nie doprowadziły do konstatacji, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Zasadny jest natomiast zarzut naruszenia art. 225 zd.1 kc w zw. z art. 224 § 2 zd. 1 kc w zw. z art. 230 kc choć z przyczyn innych niż wskazane w apelacji. Sąd Rejonowy błędnie przyjął, iż wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze spornej maszyny winno odpowiadać ratom czynszu leasingu, co pośrednio wynika z faktu, iż ustalenia swe w tym zakresie oparł na opinii biegłego E. G.. W pierwszej kolejności wskazać należy, że powódka nie udowodniła, że przedmiotowa maszyna mogłaby być w całym okresie od marca 2002 roku kiedy miała już trzy lata do kwietnia 2008 roku kiedy miała lat 9 mogłaby być przedmiotem leasingu. Rzeczą powszechnie wiadomą jest, że przedmiotem leasingu są rzeczy nowe lub prawie nowe, w szczególności jeśli dotyczy on urządzeń wysokospecjalistycznych. Już z samej treści opinii wynika, że przedmiotowy model wycofany został dawno z produkcji i zastąpiony przez modele nowszej generacji. Ponadto punktem odniesienia do szacowania rat leasingu została przyjęta przez biegłego abstrakcyjna wartość księgowa maszyny, a nie jej wartość rynkowa, która właśnie co oczywiste jest przedmiotem transakcji rynkowych. Z tych też względów opinia biegłego nie mogła stanowić podstawy ustaleń Sądu co do wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie. Wobec oczywiście zasadnego kwestionowania przez pozwaną opinii biegłego, w której biegły zastosował błędną metodologię już z logicznego punktu widzenia i braku inicjatywy dowodowej powódki powództwo powinno zostać oddalone jako nieudowodnione co do wysokości.

Z tego względu zbędnym jest odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji, w szczególności oceny dobrej bądź złej wiary pozwanej.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku na podstawie art. 386 § 1 kpc.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc.

Odnosząc się z kolei do zarzutu pozwanej, jakoby Sąd Rejonowy nie dokonał oceny dowodów zgromadzonych w aktach sprawy, nie wskazał - w oparciu o jakie konkretne dowody Sąd ustalił w sprawie stan faktyczny i sumarycznie powołał bliżej nieskonkretyzowane dowody w celu ustalenia stanu faktycznego, Sąd Okręgowy uznał powyższe zarzuty za niezasadne. Rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności w oparciu o opinię biegłego z zakresu wyceny ruchomości, dopuszczonej jako dowód w sprawie w celu ustalenia wysokości opłat za wynajem konkretnej maszyny offsetowej w okresie od 1 marca 2002 roku do 11 kwietnia 2008 roku, będącej przedmiotem umowy leasingu. Sąd II instancji rozpoznając apelację pozwanej od wyroku Sądu I instancji z dnia 24 maja 2011 roku nie powziął żadnych wątpliwości odnośnie wartości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy natomiast podzielił zarzut pozwanej, iż Sąd Rejonowy nie wykazał podstaw, w oparciu o które nie dał wiary i nie uwzględnił argumentów strony pozwanej zawartych w zastrzeżeniach do sporządzonej opinii i nie wskazał konkretnych i przekonujących argumentów, dla których Sąd ten uwzględnił niczym nieoparte stanowisko biegłego, iż odszkodowanie za bezumowne korzystanie, winno być liczne jak wynagrodzenie za korzystanie z przedmiotu w okresie trwania umowy leasingu. Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż biegły w celu określenia wysokości stawek za najem maszyny offsetowej w sposób nieprawidłowy przyjął metodę leasingu operacyjnego, w wyniku czego otrzymał znacznie zawyżone stawki za korzystanie z tej maszyny. Ponadto biegły przyjął, iż wartość odtworzeniowa maszyny wynosiła tyle samo w każdym kolejnym roku korzystania z tej maszyny przez pozwaną przy uwzględnieniu jedynie odpisów amortyzacyjnych i wybrał metodę wyceny wartości maszyny nieodzwierciedlającą wartości rynkowej tej maszyny, co w rezultacie zawyżyło znacznie stawki za bezumowne korzystanie z maszyny. Ponadto biegły, wezwany na rozprawę w dniu 6 maja 2011 roku, w żaden sposób nie obronił swoich twierdzeń zawartych w opinii pisemnej.

Sąd Okręgowy zważył również, iż powód, stosownie do art. 6 k.c. nie udowodnił, wobec nieprzedstawienia żadnych dowodów, z których wynikałaby wysokość należnego mu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z maszyny offsetowej. Wskazać bowiem należy, iż powyżej wskazany art. stanowi, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Sąd Okręgowy uznał zatem, iż zaskarżony wyrok Sądu I instancji winien zostać zmieniony, zaś powództwo winno zostać oddalone w całości. Ponadto Sąd Okręgowy uznał za zasadne zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej - stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu - kosztów postępowania w sprawie zarówno w sprawie toczącej się przez Sądem I instancji, jak i w instancji odwoławczej.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy orzekł jak w uzasadnionym wyroku.